

## GAZETA RZĄDOWA.

DZIEŃ 21. PAZDZIERNIKA, ROKU 1794.

SESSYA RADY NAYWYŻSZEJ  
NARODOWEJ.

Dnia 18. Października.

Prezydencya Obywatela Ignacego Potockiego.

Naywyższy Naczelnik Tomasz Warzecki nadesłał przełożenie swoje względem ustanowienia Rady Wojennej. Po którego przeczytaniu, wyznaczyła Rada osoby z grona swego, do ułożenia i przyniesienia w tej materji projektu.

Nastąpiła rezolucya, że rapporta, dotąd obywatelowi Tadeuszowi Kościuszce Naywyższemu Naczelnikowi od wydziałów przesyłane, oddawane być mają prezydentemu w Radzie: który gdyby jaką niedokładność w nich postrzegł, donieść o tym Radzie powinien.

Sąd kryminalny wojskowy przysłał projekt odezw, względem sposobu karanja tych, co biletów brać nie chcą. Odezwę tę, odesłała Rada do wydziału sprawiedliwości po roztrząsanie i przyniesienie opinii.

Złożone było wyszczególnienie od wydziału skarbu, tych kosztownych sprzętów, które znajdowały się pod rozrządzeniem Naywyższego Naczelnika Tadeusza Kościuszki. Zaleciła je Rada złożyć w archiwum swoim aż do dalszego rozrządzenia.

Projekt zaręczenia od Rządu nagrody dla walczących w obronie oyczy-

zny przyniosła deputacya do tego zamiaru wyznaczona; Rada zaleciła go kommu-nikować N. Naczelnikowi.

Zadanie obywatela Wasowicza porucznika kawalerji, względem dostarczenia koni dla brygady obywatela Kotyski, odesłane zostało do Naywyższego Naczelnika.

Obywatel X. Jaszewski przełożył prośbę, aby szpital Dzieciątka Jezus zadłużony, i dłuższy dla niedostatku funduszu utrzymać się nie mogący, z kasy narodowej był wsparty. W celu ułatwienia tej okoliczności, zaleciła Rada magistratowi miasta Warszawy, policzyć miejscową utrzymującemu, ażeby wszedł w stan dochodu i wydatku rzeczzonego szpitala; a gdy przekona się, iż wydatki większe są, niż przychód, aby podał projekt, jakim sposobem potrzeby tego szpitala mogą być opatrzone.

Szpital S. Rocha prosił o wsparcie, gdyż licznych chorych utrzymując, na wydatki potrzebne wystarczyć nie może, tym bardziej, że wieś Szczęśliwice do niego należąca, zupełnie jest zniszczona; grunta nawet dla niedostatku nie zasiane leżą. Z tego powodu upraszał o uwolnienie siebie od podatków, i o wsparcie w gwałtownych potrzebach. Okoliczność pierwszą odesłała Rada do wydziału skarbu, drugą zaś do wydziału żywności, z zaleceniem, ażeby ten kazał weyrzeć w szkody w Szczęśliwicach poczynione, i względem nagrodzenia onych, tudzież

względem zaopiecenia gospodarstwa, opinią przyniosł.

Sesja solwowana na dzień następujący na godzinę 11. z rana.

### *Organizacya Rady Woienney.*

#### **RADA NAYWYZSZA NARODOWA**

Chcąc stosownie do punktu czwartego aktu powstania narodu, w Krakowie dnia 24. Marca uczynionego, postanowić bliższy związek między sobą a Tomaszem Wawrzeckim, Naywyższym siły zbroyney narodu Naczelnikiem, oraz obmyśleć iak naydzielniejszy przyzwoyency tegoż Naywyższego Naczelnika Radę Woienneą, którey następujący przepisy skład i obowiązk.

#### *Skład Rady Woienney.*

1mo. Rada woiennea składać się będzie, oprócz Naywyższego Naczelnika, z sześciu osób; to jest, trzech z Rady naywyższej narodowey, któremi obywatelów Potockiego Radcę, Mołowskiego i Tykła zastępców mianuje, a trzech woynkowych, których Naywyższy Naczelnik, według wyboru swego, wykommenderuje.

2do. W nieprzytomności Naywyższego Naczelnika, osoby składające Radę woienneą, koleją podług starszeństwa wieku, co tydzień w niej przyzywać będą.

3tio. Rada Woiennea kancelaryą i officialistów sobie dobierze, organizacyą onym przepisze, i koszt na utrzymanie onych wyznaczy.

#### *Obowiązki Rady Woienney.*

1mo. W przytomności Naywyższego Naczelnika, układać z nim planę ogólną operacyi woynnych; w nieprzytomności jego, utrzymywać z nim komunikacyą, i przez nią dowiadywać się o odmianach, które z woynnych zdarzeń wynikają.

2do. Zatrudniać się gospodarstwem woynkowym, i urządzeniem siły zbroyney, względem formowania korpusów, lustr-

wania onych, stanowienia opłaty, i sposobu porządnego rozdawania żywności i furazów.

3tio. Wymiarkować wcześniej wszelkie potrzeby woynkowe, i o nie, lub o przytawienie onych rekwirować, do wydziałów w Radzie naywyższej narodowey, które takowe rekwizycye nieodwłocznie ukuteczniać będą.

4to. Asygnować przez Radę naywyższą narodową do wydziału skarbowego, na pieniądze potrzebne do opłaty woynk Rzpłtey.

5to. Dawać instrukcyje i zlecenia sekretne pełnomocnikom Rady naywyższej narodowey, tudzież wszelkim urządcom woynkowym i kommissarzom wydziałowym, którzy te zlecenia wypełniać obowiązani będą.

6to. Rapporta czynić Radzie naywyższej narodowey, o stanie rzeczy publiczney, i o skutkach zdarzeń woynnych.

7mo. Wykonywać rozrządzenia cywilne Rady naywyższej narodowey, gdy te pomocy woynkowej wymagać będą, i o tym wykonaniu iey donosić.

#### *Sposób postępowania.*

1mo. Dni i mieysce sesjiy swoich Rada woiennea wyznaczy.

2do. Wszelkie rezolucye i rekwizycye Rady woienney, wychodzić z niej będą z podpisem Naywyższego Naczelnika; a w nieprzytomności iego, przydującego z kolei.

3tio. Roztrząsania i układy Rady woienney odbywać się powinny pod nayściślejszym sekretem; osoba niedotrzymująca go, i od Rady woienney za to przed Radą naywyższą narodową oskarżona, przez nią do sądu kryminalnego odeślaną będzie.

4to. Waruie sobie Rada naywyższa narodowa odmianę osób z koła swego do Rady woienney wyznaczonych, gdy tego zgodnie z Naywyższym Naczelnikiem wi-

dzieć będzie potrzebę; a Naywyższy Naczelnik w każdym czasie osoby wojskowe w niej będące, odmienić może.

Tak załatwiwszy układ i uporządkowanie czynności wojennych, Rada najwyższa narodowa oświadcza, iż wszelka egzekucya onych, tudzież rząd zupełny nad wojskiem, użycie arsenatów, zbrojowni, i wszelkich potrzeb wojennych, stanowie nie komendantów, patentowanie generałów i officerów, wydawanie wszelkich ordynansów, cofnięcie lub poprawienie dawniejszych, wyprawianie wszelkich sądów wojskowych, potwierdzenie, lub odmienienie wyroków ich, umowy o zmianę ięńców wojennych, aflygnowanie przez Radę najwyższą narodową do wydziału skarbowego na pieniądze w extraordynaryjnych potrzebach; zgoda wszelkie urzędzenia wojskowe, lub do wojskowości ściągające się, przy samym Naywyższym Naczelniku zostają, i przez niego iedynie, lub przez umocowanych od niego, odbywane będą.

Dan w *Warszawie* na sefsyi Rady dnia 19. miesiąca Października 1794. roku.

*Ignacy Potocki* przyrzucający.  
*Tomasz Czech* Rady najwyższej narodowej Sekr:

## RAPPORT DZIESIĄTY.

*Sądu Kryminalnego Wojskowego.*

*Sąd Kryminalny Wojskowy z sześciu dniowych czynności swoich, Wydziałowi Sprawiedliwości w Radzie Najwyższej Narodowej, ma honor przestać raport.*

Dnia 13. Października.

*Jan Weyss*, probując pistoletu na tandecie, który mniemał być nie nabitym, i na którym nie było podpiski, postrzelił w rękę pewnego obywatela. Sąd mając wzgląd na miesięczny areszt, i wielkie *Weyssa* ubóstwo, uwalniając go z aresztu, dwa tylko czerwone złote temuż obywatelowi postrzelonemu na wszelką zapłacić rozkazał.

Dnia 14. Października.

*Antoni Lech z Czerška*, posądzony niesłusznie o szpiegostwo, uwolniony.

Dnia 15. Października.

*Sebastyan Janiszewski i Michał Kaźiela*, iako szpiegi i ludzie podeyrzani przytrzymani, okazawszy się niewinnymi, uwolnieni.

*Dominik Wrzesiński* chłopiec trzy-nastoletni, przystawszy do kozaków, z temi wszędzie włóczył się; tych na oycę naprowadzić odgrażał się; a dopełniając niegodziwości, służąc przez cały czas za szpiega, miasto *Gorę i Czeršk* z namowy tychże podpalić zamysłał; na tey więc ostatniey zbrodni złapany, i do sądu stawiony został. Sąd przez wzgląd na wiek dziecinny, na trzy tylko lata tegoż *Wrzesińskiego*, do cuchtauzu wskazał; i wyliczeniem tak przy weysciu, iako i wyysciu, 50. różg, ukarał.

Dnia 16. Października.

*Józef Langange*, oskarżony o mowy nieprzyzwoite, okazawszy swą niewinność i obywatelstwo, uwolniony.

*Gonasz Idzikowicz i Herszek Dawidowicz*, wzięci za szpiegów z samego podeyrzenia, uwolnieni natychmiast.

Dnia 17. Października.

*X. Eliasz Welk* karmelita, z samego pozoru wzięty za szpiega. Sąd nie mając innych przeciw niemu złożonych dowodów, iak obwinienia, że był kiedyś niedobrym zakonnikiem, a niemogąc ztąd sądzić o jego złym obywatelstwie, z aresztu wolnym go natychmiast uczynił, i do oyców karmelitów na *Lęźnie*, odesłał.

Dnia 18. Października.

*Józef Czerški*, iako dezertter z brygady obywatela *Kołyński*, do teyże brygady odesłany.

*Wincenty Weyssberger z Łowicza*, oczyściwszy się z podeyrzenia, które na

niego padło o szpiegostwo, uwolniony zolał.

Działo się na sessyi sądu kryminalnego wojskowego, dnia 20. Października, 1794. roku.

Gabryel Taszycki G. M. Prezydent:  
J. Ochmański Kapitan Audy-  
tor Regimentu 16. i S. K. W.

## UWİADOMIENIE

O wywieszczeniu biletów dziesięciogroszowych.

Wydział skarbowy w Radzie najwyż-

szej narodowej = Uwiadomienia publiczność, iż dla powszechny wygody. bilety zdawkowe na groszy dziesięć w kurs weszły, i tych na kantorach do zmiany biletów ustanowionych, dostać będzie można.

Niniejsze obwieszczenie do gazet kancelaryi swojej podać zleca. Dan w Warszawie na sessyi, dnia 20. mca Października, 1794. roku.

X. H. Kolltātay Prezydentujący.

## WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

### OBRAZ STANU EUROPY.

Zaburzona powszechna spokoynosc narodów przez walkę wolności z despotyzmem, w nowy nam dziś postaci Europy wystawia.

Kiedy tyrani zuchwali przez potęgę i bogactwa, ostrzyli swą niesytą chciwość na pochłonięcie państw słabszych; kiedy dumni z nieograniczonej swej władzy, cięższe ięszcze iarzmo na karki poddanych wtłoczyć gotowali, w ten czas użrżeli się w potrzebie, całą moc i uwagę zwrócić ku temu, iżby odwieczne swe przywłaszczenia ocalić mogli. Weszli więc w znowę, skojarzyli między sobą związek, i połączyli swe sily. Ale na czymże polegała ich sily, jeżeli nie na powolności i cierpliwości narodów?

Stan tedy niniejszy Europy, jest stanem wojny despotom od jednych narodów wypowiedzianej, grozącej od drugich. Poznamy ten stan dokładniej, a następnych zdarzeń odkryjemy przyczyny, lub z nich mogące wyniknąć skutki, zgadnąć łatwo zdołamy.

Francya na teatrze Europy najpierwsze ma miejsce. Ona scenę rewolucyi powszechny rozpoczęła. Nie ma potrzeby powtarzać historyi z tyłu pism publiczności wiadomej. Rok czwarty, iak

frogą toczy walkę, i przeciwko iawnym mocy, i przeciwko tajnym intrydze despotów na iey pogńębienie spiknionych, a potęga iey zamiast, iżby przez długość natężonych sił, osłabioną być miała, nową coraz i większą mocą nabiera. Zapal republikanski, zamiast coby miał stygnąć w pośród tysięcznych przeciwności, z nich samych pokrzepia się i wzrasta. Nigdy w naykwitniejszych swych epokach, tak potężną, bogatą i zwycięską nie była. Oprócz trzech Państw północnych Szwecyi, Danii i Polski, oprócz Rzpłtych Szwajcar, Wenecyi i Genuy, wyławszy nakoniec i Portę Ottomańską, całą jest przeciwko niej Europa, a Rzeczpospolita dopiero dźwigająca się, żadnym obcym związkiem niewsparta. nęka złączone nieprzyjaciół swych sily. Jakaż jest iey wojskowa potęga? Oto w Niderlandzie około Bredy, Herzogenbusch, i Nimegi pod generałem Pichegru liczy do 60,000. generał Jourdan od Leodum, pod Mastrycht ku Kliwii rościagnął już z 70,000. Przy dobytciu Condé znajdowało się oddzielnego wojska 50,000. pod Trewirem stanęło 25 000. Nadreńskie dywizye pod komendą generała Michaut, wynoszą 120,000. Wojsko generała Eugoumier

goumier w *Pireneach* przeciwko *Hiszpanom* przeszło 70.000. głów zawiera. *Alpeńskie i Włoskie*, mocne są do 85.000. ludzi; oprócz wojsk w stolicy i wewnątrz kraju zostających, utrzymujących tak spokojność przeciwko *Royalistom*, iako i bezpieczeństwo w portach i nadbrzeżach morskich. Na morze zaś wyprawiła też Rzpłta okrętów różney wielkości 340. oprócz tych, które stoją w portach, lub są gotowe na warsztatach, oprócz fregat, żalup, i innych statków zbroynych, oprócz znaczney liczby *Kaprów* handel nieprzyaciół niszczących. Jaka zaś obfitość zapasów i przygotowań wojennych, iak dobrze opatrzone magazyny, iak ogromne magazyny, iak wielkie fabryki broni, prochu, siatry, ledwieby wierzyć można, gdyby zgodnemi doniesieniami stwierdzone nie były. Skarby też *Francyi* niewyczerpione bydl się zdają, mimo niezmiernych wydatków na tak zaciętą i kosztowną wojnę. Wszak te w iednym przeszłym miesiącu *Sierpniu*, wynosiły 226,586.000. liwrow. Afsygnaty, lubo w najlepszym są kredycie, ile hipotekowane na dobrach narodowych, których cena do 14.000. millionów liwrow wynosi; iednak i tych mnożenia potrzebę oszczędzi koszt nieprzyaciół, do których kraju przeprowadzona zupełnie wojna, ich chlebem utrzymywać się będzie mogła. Dotąd spalonych afsygnatów liczą za 2,306. millionów liwrow.

Prócz zewnętrzney siły, zatrudnia *Francyę* utrzymywanie wewnątrz rządu rewolucyynego. Po upadku *Robespierrea*, i jego frogiey dyktatury, chwyciła się *Konwencya* łagodniejszych, a pewniejszych środków, dla dania prawom ścisley exekucyi, dla uskromienia zdrady, dla zachowania spokojności publiczney. W tym celu *Konwencya* narodowa 16. wydziałów rządowych postanowiła. Pierwszy: *Ocalenia*, składa się z osób 12. Drugi: *Bezpieczeństwa*, czyli *policji* z 16. Trzeci: *Skarbu* z 48. Czwarty: *Prawodawstwa* z 16. Piąty: *Instrukcyi publiczney* z 16. Szósty: *handlu i żywności*, z 12. Siódmy: *rolnictwa i rzemioł*, z 12. Osmi: *robot publicznych, dróg, mostów*, z 12. Dziewiąty: *transportów i poczt*, z 12. Dziesiąty: *potrzeb wojskowych*, z 16. Je-

dynafty: *żeglugi i osad*, z 12. Dwunasty: *publicznego ratunku*, z 12. Trzynasty: *podziału państwa*, z 12. Czternasty: *protokółu Konwencyi, dekretów i archiwu*, z 16. Piętnasty: *korrespondencyi, memoriałów, i expedycji*, z 12. Szesnasty: *dozoru sali konwencyyney*, z 16. Trybunałowi też rewolucyynemu prawidła zgodniejszy z ludzkością przepisane, i nowe do niego osoby wybrane zostały. Tey organizacyi winni są wolność odzyskaną ci, którzy za krwawego panowania partyy *Robespierrea* w więzieniach niesłusznie osadzeni byli. Odtąd więcej prawdziwey wolności w obradach i pismach, więcej łagodności i sprawiedliwości w wyrokach sądowych, więcej iedności w umysłach, a mniej postrachu i okrucieństwa w rządzie. Srogi też dekret *Konwencyi* nie-pardonowania *Anglikom i Hanoweranom*, cofniony został. Lubo zaś *Jakobinizm*, poburzany przez niespokojne umysły, a dosyć mocny w stolicy, nie przestał jeszcze walki o przewagę z *konwencyą*, mając w niej część swoich stronników; wątpić iednak nie można, iż iey kredytu osłabić bynajmniej nie zdoła, bo ta silna prawą władzą rządu, ma za sobą naród i wojsko. Zatrwożeni też *Jakobini* zapowiedzianym zniesieniem ich towarzystwa. wrócą się zapewne do karbów przyzwolitey skromności i winney podległości rządowi.

Wewnętrzne zamieszki nietamowały biegu zwycięstw wojsk *Francuzkich*. W ich ręku jest *Niderland cały Austryacki*, oprócz *Luxemburga*. Już i część większą *Flandryi Hollenderskiej* zajęły; cztery twierdze *Landrecy, Quesnoy, Valenciennes i Condé*, niegdyś utracone, panowaniu Rzpłtey przywróciły; wzięty *Trewir* otworzył im drogę do dalszych zdobyczy nad *Renem*, a wyparte po za *Możę* wojska *Austryackie*, przypominą może *Francuzom* te ślady, któremi niegdyś do *Hannoweru i Brunświku* trafiły. W *Hiszpanii* pomyślność oręza *Francuzkiego*, znakomite odniosła korzyści. We *Włoszech* po opanowaniu *Sabaudyi i Nicyi*, nie tak z ludu zbroynego, iako raczej z położenia kraju, odporu silnego doznaie. Wyspę *Korsykę* przemagającą partya *Paolego* panowaniu *W. Brytanii* poddała.

Rzeczka Niemiecka, lubo zdaie się prowadzić wojnę, dla utrzymania swej konfitytucyi i całości granic, w istocie groźney przewadze domu *Austryackiego i Brandeburskiego*, ulega. Xiążęta, którzy neutralność zachować chcieli, tak iako im własny ich interes doradzał, łącząc się przymuszani zostali. Pokilkakroć dostawiane kontyngensa, podług dawnych ustaw Rzeczy, gdy niezdoływały jeszcze wystawić siły dostateczney, gdy pospolite ruszenie i uzbrojenie ludu proponowane na seymie Rzeskim, (z obawy, by więtey broni przeciwko Francuzom, niezwrocił przeciwko gnębiącym go despotom,) odrzucone zostało, a potęga Francuzka zwycięstwa swoje co raz daley posuwa; uchwała *Ratyzbońska*, z projektu przez dwór *Wiedeński* podanego, kontyngensa pięć razy większe nad pospolite przytawić nakazała, Lecz zaraz dały się słyszeć oświadczenia niektórych cyrkulów i xiążąt, okazujących niemożność dopełnienia tej uchwały. *Bawaryja* zawsze neutralną być pragnęła, równie iako i xiążę *Bipontu*; lecz tym bardziey zechcą być teraz, dostrzegając podstępnych układów na zabor kraioiw swoich. Cyrkul *Szwabii i Frankonii* w potrzebie sił na obronę wewnętrzną kraju, elektorowie *Trewirski, Moguncki, biskup Spireński i xiążę Wirtemberski*, w zniszczeniu swych państw słuszną wymówkę znajduia. Elektor zaś *Brandeburski* wyraziwszy, że naywięcey żożył dla obrony rzeszy, o swóy los nie czuley, zażania się potrzebą prowadzenia wojny z *Polakami*, podług niego duchem *Francuzkiego iakobinizmu* do powstania podburzonemi. Elektor tylko *Koloński i Opat Fuldeński*, na pięciokrotne *contingens* zgodzili się. Posel zaś elektora *Palatyna* na seymie cyrkulu *Reńskiego*, wyraźnie oświadczył, iż pokoju żada. Naywiększy przeto ciężar wojny w *Niemcezech* spadłby na dom *Austryacki*, któremu nie idzie już o *Alsacyę i Lotaryngią* obiecaną mu w projektowanym

podziale *Francyi*, iako raczey o odzyskanie utraconego *Niderlandu*.

Doniesienia z *Wiednia* głosiły, że negocyanci *Angielscy i Hollenderscy* skłonili Cesarza do wystawienia woyska stutyfiacznego, któremu żołd opłacać i opatrywać potrzeby *Anglia* obowiązana by była, *Hollandya* zaś, prócz odstąpienia należnych procentów, do trzeciej części ofiarowanych przez *Anglię* kosztów należęcy miała. Układ ten tai ministerium *Wiedeńskie*, nie tak podobno dla tego, iakoby nie był zupełnie ugodzony, iako raczey, aby nie oburzać przeciwko rządowi ludu, który już dawno do pokoju wzdycha. *Moskwa* też nieprzeastaie podzegać ambicyi dworu tego, ku naysilniejszemu popieraniu rozpoczętej wojny. Ale kraie dziedziczne już są wyniszczone przez podatki, i wymuszone ofiary wojenne, przez nieustanne dostarczanie rekrutów; seym zaś *Węgierski*, nieokazał w tej mierze żadaney powolności. Mimo wielkiej baczności rządu, w wielu mieyscach nieukontentowania publicznego okazały się skutki. Częstoć ogień, im bardziey był przyduszony, tym większym płomieniem wybucha.

Nie można właściwie oznaczyć, iak liczną siłę wystawiły kontyngensa rzeszy. Naywyższa komenda *Xcia Saško-Cieszyńskiego*, zawiera kawalerii 9,190. infanteryi 55,179. iako woysko rzeskie; nad to, *Austryackiego* 5,383. kawalerii, i 24,783. infanteryi. Do tego należy dywizya generała *Blankensteina i Bieniowskiego*, z 15,000. przyłączona do korpusu *Xcia Hohenlohe*. Ogółem woyska skombinowanego wzdłuż *Renu*, liczą na 150,000. Komenda *Xcia Koburga*, objęta teraz przez generała *Clerfuit*, zawierała do 50,000. ludzi, prócz przybyłych nowych posilków czyniących 24,000. Oprócz tego, woysko *Austryackie*, które się łączy z komendą *Xcia York*, i zażania *Hollandyę*, wynosi do 15,000.

Dogadzając żądaniu publiczności, do gazety Rządowej, traktującej szczególnie o czynach rządu, redakcyja postanowiła odtąd domieszczać wiadomości zagraniczne; Przeto Gazeta ta z trzech ćwiartek składać się będzie, a cena iey dwoma groszami się powiększa.